ହରି ଶଙ୍କର ରସ୍ତୋଗୀ

ବନାମ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ୟାମ ମନୋହର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ମାର୍ଚ୍ଚ 16, 2005

[ଏସ୍. ଏନ୍. ଭରିଅଭା ଏବଂ ଏଚ୍. କେ. ସେମା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା, 1908:

ଆଦେଶ 41, ନିୟମାବଳୀ 1 ଏବଂ 22 – ଦ୍ୱିତୀୟ ଅପିଲରେ ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି – ଅପିଲ ପ୍ରତ୍ୟାହାର – ପାଲଟା-ଆପତ୍ତିର ସ୍ଥିତି – ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ଏକ ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ଏକ ଅପିଲର ସ୍ୱଭାବର ଅଟେ – ଯଦିଓ ଅପିଲ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କିମ୍ବା ଖାରଜ ହୁଏ, ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ଶୁଣାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ସ୍ଥିର କରାଯାଇପାରିବ ।

ଉତ୍ତରଦାତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅପିଲ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଅପିଲକାରୀ ସେହି ଅପିଲରେ ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ, ଉତ୍ତରଦାତା ଜଣକ ଅପିଲକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେଇଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଲଟା-ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଏହା ଦର୍ଶାଇ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ଯେ, ଅପିଲ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯିବା ପରେ, ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ତିଷ୍ଠି ପାରିବ ନାହିଁ । ବ୍ୟଥିତ ହୋଇ, ଅପିଲକାରୀ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ।

ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ, ନ୍ୟାୟାଳୟ

ଦର୍ଶାଇଥିଲେ : ଏକ ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ଏକ ଅପିଲର ସ୍ୱଭାବର ଅଟେ । ଏପରିକି ଯେତେବେଳେ ଅପିଲ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯାଏ କିମ୍ବା ଖାରଜ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ଶୁଣାଣି ଏବଂ ସ୍ଥିର କରାଯାଇପାରିବ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ରାୟ ଦେବାରେ ଭୁଲ କରିଥିଲେ ଯେ, ଅପିଲ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ହେବା ପରେ ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ତିଷ୍ଠି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଅଧୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ବି. ସୁଜ୍ଞା ରେଡ୍ଡୀ, [1999] 4 SCC 423, ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା ।

ଦିଲ୍ଲୀ ମହାନଗର ନିଗମ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ସିକ୍ୟୁରିଟି ଆଣ୍ଡ ଇଣ୍ଟେଲିଜେନ୍ସ ଏଜେନ୍ସି ଲିମିଟେଡ୍, **[2004] 3 SCC 250, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ।**

ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 1787/2005 ।

ଆର୍. ଏସ୍ . ଏ ସଂଖ୍ୟା 157/2001 ରେ ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ 22.1.2004 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ମୋହିତ ଖାନ୍ନା ଏବଂ ଏମ୍. କେ. ଦୁଆ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସୁରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିପାଠୀ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ଏସ୍. ଏନ୍. ଭରିଅଭା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଶୁଣିଲି ।

ଏହି ଅପିଲ ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା 22 ଜାନୁଆରୀ, 2004 ରେ ପାରିତ ହୋଇଥିବା ରାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଟେ । ଉତ୍ତରଦାତା ଦ୍ୱିତୀୟ ଅପିଲ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଅପିଲକାରୀ (ଏଠାରେ) ସେହି ଅପିଲରେ ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ଅପିଲ ଶୁଣାଣି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପହଞ୍ଚିଲା, ଉତ୍ତରଦାତା ତାଙ୍କର ଦ୍ୱିତୀୟ ଅପିଲ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେଲେ । ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଦ୍ୱାରା, ଏହା ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ, ଯେହେତୁ ଅପିଲ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯାଇଛି, ନିୟମିତ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅପିଲରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ପାଲଟା ଆପତ୍ତି ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ଭାବରେ ତିଷ୍ଠିବା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । ଏହି ଯୁକ୍ତିରେ, ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ଖାରଜ ହୋଇଛି ।

[1999] 4 SCC 423ରେ ବିବୃତ କରାଯାଇଥିବା *ଅଧୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ବି. ସୁବ୍ବା ରେଡ୍ଡୀ* ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଅପିଲ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ପାଲଟା ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଅନୁରକ୍ଷଣୀୟ ହୋଇପାରିବ କି । ବିଭିନ୍ନ ରାୟ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପରେ, ଏହା ନିମ୍ନମତେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା:-

> "ଏହି ରାୟଗୁଡ଼ିକର ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 41 ଏବଂ ସଂହିତାର ଆଦେଶ 41 ନିୟମ 22ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ପରୀକ୍ଷଣରୁ, ଆମ ମତରେ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ନୀତିମାନ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ :

(1) ଅପିଲ ହେଉଛି ଏକ ମୌଳିକ ଅଧିକାର । ଏହା ବିଧାନର ଏକ ସୃଷ୍ଟି ଅଟେ । ଅପିଲ କରିବାର ଅଧିକାର ବିଦ୍ୟମାନ ହୁଏ ନାହିଁ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

(2) ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ଏକ ଅପିଲ ଭଳି । ଏଥିରେ ଏକ ଅପିଲର ସମସ୍ତ ବିଶେଷତା ରହିଛି । ଏହା ସ୍ମାରକପତ୍ର ଆକାରରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥାଏ ଏବଂ ସଂହିତାର ଆଦେଶ 41ର ନିୟମ 1 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ, ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଅପିଲର ସ୍ମାରକପତ୍ରର ରୂପ ଏବଂ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସହିତ ଜଡ଼ିତ, ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ।

(3) ଅପିଲର ସ୍ମାରକପତ୍ର ଭଳି ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ଉପରେ ମଧ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଶୁଳ୍କ ଦେୟଯୋଗ୍ୟ ଥାଏ । ଜଣେ ନିର୍ଦ୍ଧନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅପିଲ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ।

(4) ଏପରିକି ଯେଉଁଠାରେ ଅପିଲ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯାଏ କିମ୍ବା ବିଫଳତା ପାଇଁ ଖାରଜ ହୁଏ, ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ଶୁଣାଣି ଏବଂ ସ୍ଥିର କରାଯାଇପାରେ ।

(5) ଯଦିଓ ଉତ୍ତରଦାତା ଅପିଲ କରିନାହାନ୍ତି, ସେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଧାରରେ ଡିକ୍ରିକୁ ସମର୍ଥନ କରିପାରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଯଦି ସେ ଏହାକୁ ମାର୍ଜିତ କରିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଡିକ୍ରିରେ ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ଦାଖଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯେଉଁ ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ସେ ଏକ ଅପିଲ ଦାଖଲ କରି ପୂର୍ବରୁ କରିପାରିଥାନ୍ତେ । ଆପତ୍ତି, ଯାହା ଅପିଲର ପ୍ରକୃତିର ଅଟେ, ତାହା ଦାଖଲ କରିବାର ସମୟ, ଅପିଲର ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦିନ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କୁ ନୋଟିସ ଜାରି କରିବା ପରେ ଏକ ମାସ ପାଇଁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଛି । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ସମୟକୁ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରିପାରିବେ ଯେପରି ଅପିଲରେ ହୁଏ ।

(6) ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ଏକ ଅପିଲ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ, ଏହା ଏକ ପାଲଟା-ଅପିଲ ଅଟେ । ଏହା ହୋଇପାରେ ଯେ, ଉତ୍ତରଦାତା ରାୟ ଏବଂ ଡିକ୍ରି ଏବଂ ଆଦେଶକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ସମଗ୍ର ମକଦ୍ଦମାର ଏକ ଅନ୍ତିମ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଚାହୁଁଥିଲେ ଯଦିଓ ଏହା ଆଂଶିକ ଭାବରେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଥିଲା । ତେବେ, ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷ ଏକ ଅପିଲ ଦାଖଲ କରି ଏହାକୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ବିଧାନ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ସୁଯୋଗ ଦେଇଥିଲା ଯେ

ଯଦି ସେ ରାୟ ଏବଂ ଡିକ୍ରି କିମ୍ବା ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟଥିତ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି, ତେବେ ସେ ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ମାଧ୍ୟମରେ ଅପିଲ ଦାଖଲ କରିପାରିବେ ।

ତେଣୁ, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ଏକ ଅପିଲ ପରି ଅଟେ । ଏଥିରେ ଏକ ଅପିଲର ସମସ୍ତ ବିଶେଷତା ରହିଛି । ଏପରିକି ଯେତେବେଳେ ଅପିଲ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରାଯାଏ କିମ୍ବା ଖାରଜ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ପାଲଟା-ଆପତ୍ତି ଶୁଣାଣି ଏବଂ ସ୍ଥିର କରାଯାଇପାରିବ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ତରଫରୁ, [2004] 3 SCC 250ରେ ବିବୃତ କରାଯାଇଥିବା *ଦିଲ୍ଲୀ ମହାନଗର ନିଗମ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ସିକ୍ୟୁରିଟି ଆଣ୍ଡ ଇଣ୍ଟେଲିଜେନ୍ସ ଏଜେନ୍ସି ଲିମିଟେଡ୍‌ରେ* ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ଆମ ମତରେ, ଏହି କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ କୌଣସି ବିପରୀତ ପ୍ରସ୍ତାବ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରେ ନାହିଁ । ରାୟରେ, ଏହା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ, ପାଲଟା ଆପତ୍ତି ଆଗତ କରିବାର ଅଧିକାରରୁ ଏକ ଅପିଲକୁ ଆଗତ କରିବାର ଅଧିକାରର ପରିଚୟ ମିଳେ । ଏହା ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ, ମକଦ୍ଦମାର ଅନ୍ତିମ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ପକ୍ଷ ଆଂଶିକ ସଫଳତା ଦ୍ୱାରା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ରହିପାରେ । ତଥାପି, ଯଦି ସେ ଜାଣିବାକୁ ପାଆନ୍ତି ଯେ, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷ ମକଦ୍ଦମାର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ନୁହଁନ୍ତି, ତେବେ ସେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଅପିଲ ଅଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରିପାରନ୍ତି ଯାହା ସେ ପାଲଟା ଆପତ୍ତି ଦାଖଲ କରି କରିପାରିବେ । ଏହା ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ, ମୂଳ ଅଧିକାର ହେଉଛି ଅପିଲ କରିବାର ଅଧିକାର ଏବଂ ପାଲଟା ଆପତ୍ତି କେବଳ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଅଟେ ।

ଯେହେତୁ ଏକ ପାଲଟା ଆପତ୍ତି ଏକ ଅପିଲର ପ୍ରକୃତିର ଅଟେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା ଦର୍ଶାଇବାରେ ଭୁଲ ଥିଲେ ଯେ, ଅପିଲ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ହେବା ପରେ ପାଲଟା ଆପତ୍ତି ତିଷ୍ଠି ନଥିଲା ।

ଏହି ମାମଲାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଆମେ ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟକୁ ରଦ୍ଦ କରିଛୁ ଏବଂ ଗୁଣବତ୍ତା ଆଧାରରେ ପରିସମାପ୍ତି ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ପାଲଟା-ଆପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ପୁନଃ ପ୍ରେରଣ କରୁଛୁ । ଉତ୍ତରଦାତା, ଯଦିଓ ସେ ତାଙ୍କ ଆବେଦନ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିଥାଇପାରନ୍ତି, ଏଠାରେ ଅପିଲ କରାଯାଇଥିବା ରାୟର ସମର୍ଥନରେ ସମସ୍ତ ଯୁକ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ।

ତଦନୁସାରେ ଅପିଲଟିର ପରିସମାପ୍ତି କରାଗଲା । ଖର୍ଚ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଆର୍.ପି. ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ" ।

ଅନୁବାଦିକା
ଶିବାନୀ ଦାଶ
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ